

Ensi- ja turvakotien liitto julkaisee ohjeet vauvan kaltoinkohtelun tunnistamisesta

Kaltoinkohtelu näkyy vauvasta

Ensi- ja turvakotien liitto on tehnyt ohjeet vauvan kaltoinkohtelun tunnistamisesta vauvaperheiden kanssa toimiville.

– Vauvojen vanhemmat kertovat harvoin vauvan kaltoinkohtelusta. Siksi on tärkeää, että perheiden kanssa toimivat tunnistavat kaltoinkohtelun riskitekijät ja vauvojen oireet sekä puuttuvat asiaan. Tunnistamiseen ja puuttumiseen liittyvä tieto on ollut aikaisemmin vaikeasti löydettävissä, sanoo lastenlääkäri Sarimari Tupola HYKS:n sosiaalipediatrian yksiköstä. Ensi- ja turvakotien liitto julkaisee ohjekirjasen perjantaina.

Joka kymmenennellä vauvalla on riski tulla kaltoinkohdeksi. Ensi- ja turvakotien liiton ensikotien kokemuksen mukaan yleisintä kaltoinkohtelua on laiminlyönti, kuten esimerkiksi vauvan pitäminen nälässä, väkisin syöttäminen ja jättäminen yksin liian pitkäksi ajaksi. Pitkään jatkuva laiminlyönti on vakavaa ja haittaa vauvan kasvua ja kehitystä. Vauvan kaltoinkohtelu on aina hätämerkki vanhempien voimavarojen ja keinojen hiipumisesta, joka saattaa kärjistyä väkivallaksi vauvaa kohtaan.

HYKS:issä selvitetään keskimäärin kerran viikossa pahoinpitelyn mahdollisuutta lapsen saamiin vammoihin. Vakavaan pahoinpitelyyn törmätään kerran kuukaudessa.

Tunnistaminen ensimmäinen askel

Kaltoinkohtelun tunnistaminen on ensimmäinen askel siihen, että tilanteeseen voidaan puuttua ja vauvaa sekä perhettä auttaa. Vauvan kaltoinkohtelun tunnistaminen on kuitenkin vaikeaa. Esimerkiksi ensikotiin tullaan usein muista syistä, kuten esimerkiksi äidin puutteellisten arjen taitojen vuoksi ja vauvan kaltoinkohtelu tulee ilmi hoidon kuluessa.

– Perheiden kanssa toimivat osaavat aikaisempaa paremmin tunnistaa lapsen kaltoinkohteluun liittyvät mustelmat ja ruhjeet, mutta laiminlyöntiä on vaikeampi huomata. Aihetta huolestumiseen on, jos vanhemmat eivät esimerkiksi puhu vauvalle tai vauvaa ei hellitä ollenkaan, Tupola sanoo.

Kaltoinkohdeltu vauva voi olla itkuinen, vetäytyvä, ilmeetön tai iloton. Vauva ei ilmaise omia tarpeitaan, ei valita vaikka hänellä on nälkä, vaippa on märkä tai hän on jäänyt yksin.

Terveydenhoitajat avainasemassa

Äitiys- ja lastenneuvoloiden terveydenhoitajat ovat avainasemassa tunnistamaan vauvaperheiden tuen tarpeen, kunhan heillä on mahdollisuus tavata perhettä riittävän usein. Avun tarve tulisi selvittää, jos äiti on alaikäinen, vanhemmilla päihde- tai mielenterveysongelmia tai sosiaalisissa taidoissa ja arjessa selviytymisessä on puutteita.

– On erittäin tärkeää, että perheet saavat apua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Parhaimpaan tulokseen päästään, jos työskentely äidin ja perheen kanssa voidaan aloittaa jo raskausaikana tai viimeistään heti vauvan syntymän jälkeen. Vauvat tarvitsevat turvalliset olosuhteet, silloin, kun vanhemmat eivät yksin pysty turvaamaan vauvan riittävää hoitoa. Silloin tarvitaan ensikotien ympärivuorokautista tukea, sanoo Ensi- ja turvakotien liiton suunnittelija, KM **Tanja Henttonen**, jonka tutkimus vauvojen kaltoinkohtelun tunnistamisesta ja puuttumisesta ensikodeissa julkaistaan perjantaina.

Ympärivuorokautinen tuki saa vauvat hymyilemään

Ensikotiin tulevista vauvoista joka neljäs on kokenut kehitystä haitannutta kaltoinkohtelua. Henttosen tutkimuksen mukaan vauvojen hyvinvoinnissa saadaan näkyviä muutoksia, kun kaltoinkohteluun puututaan aktiivisesti ja perhe saa ympärivuorokautista tukea.

– Vauvat alkavat tuen myötä voida paremmin, itkeä vähemmän, hymyillä, ja olla kontaktissa vanhempiensa kanssa, Henttonen sanoo.

Ensikodissa vanhempia autetaan ja heitä ohjataan kädestä pitäen olemaan hyvässä vuorovaikutuksessa ja hoitamaan vauvojaan oikein. Usein vauvojen huonossa kohtelussa on kyse tiedon ja ymmärryksen puutteesta ja tilanne korjaantuu, kun siitä puhutaan ja vanhemmat saavat tarpeeksi tukea ja ohjausta.

Ensi- ja turvakotien jäsenyhdistykset ylläpitävät 11 ensikotia. Viime vuonna niissä oli yhteensä 213 äitiä, 47 isää ja 186 vauvaa. Ensikodeissa on vuosikymmenien kokemus vauvaperheiden kanssa tehtävästä työstä, lapsen kehityksestä ja kokemusta varhaisen vuorovaikutuksen tukemisesta.

Ensikodit sijaitsevat Helsingissä, Imatralla, Jyväskylässä, Kokkolassa, Lahdessa, Oulussa, Raahessa, Rovaniemellä, Tampereella, Turussa ja Vaasassa.

Ensi- ja turvakotien liitto julkaisee ohjeet vauvan kaltoinkohtelun tunnistamisesta perheiden kanssa toimiville. Ohjekirjanen on ilmainen ja se on nähtävillä pdf-muodossa liiton internet-sivuilla: www.ensijaturvakotienliitto.fi

Lisätietoja: Ensi- ja turvakotien liitto, projektipäällikkö Erja Lohtander, puh. 040 776 4790. Projektisuunnittelija Tanja Henttonen, puh. 0400 225 583. Tiedottaja Mikko Savelainen, puh. 040 5877 278.